

1 **U5: Krever egen kvinnefengsel på Vestlandet**

2 Forslagsstiller: *Fra Marthe Hammer og Diane Berbain*

3

4 Kun fem prosent av innsatte i norske fengsler er kvinner, og gruppen blir kategorisert som
5 ekstra sårbar fordi dagens soningstilbud for kvinner er diskriminerende. Det at kvinner utgjør
6 en minoritet i norske fengsler rettferdiggjør ikke den diskriminerende praksisen.

7 Det har blitt ropt varsko om dårlige soningsforhold i mange år, blant annet fra
8 Sivilombudsmannen, Likestillingsombudet og Juridisk rådgivning for kvinner.

9 Rapporten [«Lengst inne i fengselet – Kvinnelige innsatte med behov for](#)

10 [helsehjelp»](#) gjennomført av Institutt for kriminologi og retts sosiologi på oppdrag av

11 Likestillings- og diskrimineringsombudet ble offentliggjort i juli 2021, og kommer med

12 nedslående funn. Rapporten viser blant annet at kvinnelige innsatte er preget av dårligere
13 psykisk helse enn innsatte menn, og at de generelt er sykere. At psykisk syke blir kasteballer

14 mellom fengselet og psykiatrien i mangel av tilstrekkelige hjelpetilbud, og at

15 mange fengsler mangler kvinnelige leger.

16

17 Siden 2015 har kriminalomsorgen, blant mange andre statlige virksomheter, blitt påført kutt

18 grunnet ABE-reformen. Dårligere ressurser kombinert med manglende implementering av

19 kunnskap om kvinnes forhold i fengsel, gjør at vi i dag har soningsforhold for kvinner i

20 Norge som er både sterkt diskriminerende og bryter med internasjonale konvensjoner (som

21 FNs Mandela-regler som vektlegger at kvinner og menn skal sone adskilt, eller Bangkok-

22 reglene som retter særlig oppmerksomhet mot kvinners behov i fengsel).

23 Reglene sier blant annet at kvinner skal sone nær hjemmet sitt (nærhetsprinsippet), de skal

24 ha rett til kartlegging og oppfølging av medisinske behov, behov som følge av

25 rusavhengighet og tidligere erfaringer med vold og seksuelle overgrep. Kvinner skal videre ha

26 rett til kvinnelig lege, og all behandling og rehabilitering skal være kjønns sensitiv.

27

28 Nedleggelsen av Bergen fengsel avdeling Osterøy fører til at den eneste muligheten for

29 kvinner til åpen soning i vår region også forsvinner. LOs familie- og likestillingspolitiske

30 utvalg, LO Stat, Norsk Fengsel- og Friomsorgsforbund, FO Hordaland og prosjekt Aurora

31 mener dette kan føre til dårligere rehabilitering, og manglende likestilling blant menn og

32 kvinner som soner.

33

34 Sivilombudsmannen har altså i en rapport fra 2016 kommet med sterk kritikk av kvinners

35 soningsforhold i norske fengsler. Begrenset antall soningsplasser for kvinner har ført til verre

36 soningsforhold for kvinner enn for menn. Kvinner må sone lenger borte fra egen familie. Det

37 er av stor betydning for rehabiliteringen at den som soner klarer å opprettholde kontakt

38 med både familie og nettverk. Kvinner som ønsker åpen soningsplass vil dermed bli flyttet

39 bort fra sin potensielle arbeidsplass, studier, lokale NAV-kontor og idrettslag, når de ikke får

40 sone. De som er i rusbehandling, vil miste kontinuitet i behandlingen. Relasjonsbrudd gjør

41 den gruppen ekstra sårbar. I Norge må kriminalomsorgen foreta en avveining mellom det

42 lovfestede nærhetsprinsippet og hensynet til at kvinner skal sone adskilt fra menn i rene

43 kvinnefengsler, som er knappe.

44

45 Fengsler med samsoning får kvinner betydelig mindre luftemuligheter enn menn. Likestilling-

46 og diskrimineringsombudet følger dette opp i rapporten "Innsatt og utsatt" og viser til

47 rapporter tilbake fra 1989 over mangelfullt soningstilbud for kvinner, og forholdene forblir
48 uforandret.

49

50 I enkelte fengsler opplever kvinnene i større grad isolasjon bare fordi de er kvinner. Når det
51 er ressursmangel prioriteres sikkerheten, som betyr innelåsning. Psykisk syke plasseres på
52 isolasjonsceller, eller blir kasteballer mellom fengslet og psykiatrien i mangel av tilstrekkelig
53 hjelpetilbud.

54

55 Kvinnelige innsatte har færre tilbud om rusmestring enn menn, til tross for kunnskap om
56 kvinners høye rusbelastning. Kvinner rammes av utbredt selvskading og voldelige reaksjoner.
57 Sivilombudsmann har også pekt på en økning av kvinnelige innsatte med psykiske lidelser, og
58 de har et udekket behov for helsehjelp i forbindelse med sine lidelser. Ombudet har tidligere
59 lagt vekt på at det har vært klare kjønnsforskjeller i tilbudet som eksisterer for de sykeste
60 innsatte i norske fengsler.

61

62 Internasjonale konvensjoner sier at kvinner ikke skal sone med menn. Vi mener heretter at
63 det må bygges et eget kvinnefengsel i vår region som sikrer kvinner et tilbud som gir
64 tilrettelagt soning enten det gjelder varetekt, eller soning under dom med både høyt og lavt
65 sikkerhetsnivå.

66

67 Bergen SV mener at:

68

69 - Det må etableres et fengsel tilrettelagt for kvinner i nye Vestlandfylke

70

71 Videre vil Bergen SV at det arbeides med å:

72 - Gjennomgå organisering av kriminalomsorgen hvor man tar hensyn til

73 kjønnsspesifikke utfordringer og sikre en organisering som gjør at kvinner ikke er utsatt for
74 trakassering og overgrep, det vil si sørge for at kvinner og menn holdes adskilte

75

76 - Bedre rettsikkerhet til de innsatte som blir utsatt for isolasjon, strengere lovadgang til
77 hjemlet isolasjon i fengsel, og et lovverk i tråd med de internasjonale
78 menneskerettslige forpliktelser

79

80 Uttalelsen sendes videre til SVs stortingsgruppe.

81

82 *Kilder:*

83

84 [https://www.nrk.no/vestland/historisk-rapport_-slik-bli-syke-norske-kvinner-sviktet-bak-
85 murene-1.15622957](https://www.nrk.no/vestland/historisk-rapport_-slik-bli-syke-norske-kvinner-sviktet-bak-
85 murene-1.15622957)

86 Bangkok reglene: [https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-
87 reform/Bangkok_Rules_ENG_22032015.pdf](https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-
87 reform/Bangkok_Rules_ENG_22032015.pdf)

88 LDO rapport, *Lengst inne i fengslet – Kvinnelige innsatte med behov for helsehjelp,*
89 (2020): [https://www.ldo.no/globalassets/ldo_2019/ bilder-til-nye-
90 nettsider/rapporter/lengst-inne-i-fengselet.pdf](https://www.ldo.no/globalassets/ldo_2019/bilder-til-nye-
90 nettsider/rapporter/lengst-inne-i-fengselet.pdf)

91 LDO rapport, *Innsatt og utsatt – Rapport om soningsforholdene til utsatte grupper i*
92 *fengsel* (2017): [https://www.ldo.no/globalassets/brosjyrer-handboker-](https://www.ldo.no/globalassets/brosjyrer-handboker-rapporter/rapporter_analyser/soningsrapport-web.pdf)
93 [rapporter/rapporter_analyser/soningsrapport-web.pdf](https://www.ldo.no/globalassets/brosjyrer-handboker-rapporter/rapporter_analyser/soningsrapport-web.pdf)
94 Høringsnotat fra LDO til Justiskomiteen statsbudsjettet 2021: [https://stortinget.no/no/Hva-](https://stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/horingsinnspill/?dnid=14061&h=10004195)
95 [skjer-pa-Stortinget/Horing/horingsinnspill/?dnid=14061&h=10004195](https://stortinget.no/no/Hva-skjer-pa-Stortinget/Horing/horingsinnspill/?dnid=14061&h=10004195)
96 SVs representantforslag om å redusere isolasjonspraksis i fengsler som fører til risiko for
97 tortur og umenneskelig behandling (2020): [https://www.stortinget.no/no/Saker-og-](https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=78234)
98 [publikasjoner/Saker/Sak/?p=78234](https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=78234)
99
100
101